

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, постављен је:

за помоћника прве класе начелства окр. ужичког Тодор Молеровић, начелник прве класе среза ресавског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год. ПМ 30.008 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Никола Митриновић, помоћник прве класе начелства округа ужичког;

Алекса Анђелковић, секретар прве класе начелства округа пиротског, — на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда ставе у стање покоја с пензијом, која им припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год. ПМ 30.100 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Станоје Миленковић, начелник среза врачарског, округа београдског, — на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. г. ПМ 30.009 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за начелника прве класе среза нишког, Мијаило Вуксановић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника прве класе среза дужничког, Милосав Милосављевић, начелник исте класе среза нишког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза прокупачког, Данило Херкаловић, порезник прве класе прокупачког пореског одељења;

за начелника прве класе среза ужичког, Јеремија Пљевљакушић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника прве класе среза ресавског, Властимир Максимовић, начелник исте класе среза орашког;

за начелника прве класе среза копаоничког, Михаило Благојевић, начелник исте класе среза подгорског, обојицу по потреби службе;

за начелника прве класе среза орашког, Милан Надашковић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника прве класе среза звишког, Ђорђе Павловић, начелник исте класе среза лесковачког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза подгорског, Милош Китановић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника прве класе среза подунавског, Милан Митровић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника прве класе среза масурничког, Стеван Максимовић, начелник исте класе среза косаничког, по потреби службе;

за начелника друге класе среза колубарског, округа ваљевског, Ђорђе Недељковић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника друге класе среза жичког, Витомир Јестровић, порезник друге класе жичког пореског одељења;

за начелника друге класе среза посавског, округа ваљевског, Глигорије Поповић, начелник исте класе среза млавског;

за начелника друге класе среза азбуковачког, Никола Гачић, начелник исте класе среза посавског, округа ваљевског;

за начелника друге класе среза косаничког, Павле Алимпић, начелник исте класе среза трстеничког, сву тројицу по потреби службе;

за начелника друге класе среза жупског, Јован Јовановић, начелник исте класе среза азбуковачког, по молби;

за начелника друге класе среза златиборског, Миљко Борисављевић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника друге класе среза лесковачког, Алекса Цветковић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника друге класе среза белничког, Владимир Ракић, начелник исте класе среза подунавског, по потреби службе.

за начелника друге класе среза ариљског, Ђурица Ђорђевић, начелник треће класе среза звишког;

за начелника друге класе среза бањског, Божидар Ристић, начелник исте класе среза параћинског;

за начелника друге класе среза лепеничког, Михаило Гачић, начелник исте класе среза добричког, обојицу по потреби службе;

за начелника друге класе среза рачанског, Светолик Бадњевац, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника друге класе среза пожаревачког, Неша Зековић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника друге класе среза нишавског, Спира Станковић, начелник треће класе среза бањског;

за начелника друге класе среза добричког, Стојан Живковић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника треће класе среза левачког, Лазар Поповић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника треће класе среза трстеничког, Петар Поповић, начелник срески исте класе у пенсији;

за начелника треће класе среза сврљишког, Василије Стојиљковић, секретар прве класе начелства округа нишког;

за начелника треће класе среза врачарског, Тихомиљ Денић, начелник исте класе среза пожаревачког;

за начелника треће класе среза параћинског, Драгољуб Миливојевић, начелник исте класе среза лепеничког, сву тројицу по потреби службе;

за начелника треће класе среза моравског, округа нишког, Коста Поповић, ванредни секретар друге класе начел. округа моравског и вршиоц дужности начелника среза левачког;

за начелника треће класе среза голуначког, Милутин Пењанин, секретар друге класе начелства округа крушевачког;

за ванредног секретара друге класе начелства округа пожаревачког, а да врши дужност начелника среза млавског и прима плату из плате овога, Владимир Николић, писар прве класе среза темнишког,

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год., ПМ 30.086 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за секретара прве класе начелства округа нишког, Владимир Нешковић, начелник, треће класе среза моравског, округа нишког;

за секретара прве класе начелства округа топличког Милан Радмиловић, начелник треће класе среза ужичког;

за секретара прве класе начелства округа крушевачког, Тихомиљ Костић, начелник треће класе среза колубарског, округа ваљевског, сву тројицу по потреби службе;

за секретара прве класе начелства округа пиротског, Србислав Ковачевић, јавни правозаступник из Пирота;

за секретара прве класе начелства округа смедеревског, Витомир Васић, начелник треће класе среза аријског, по потреби службе;

за писара прве класе среза нишког, Настас Стевовић, писар исте класе среза белопаланачког; и

за писара друге класе среза качерског, Светолик Плећевић, писар исте класе среза мачанског, обојицу по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. г. ПМ 30.084 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за начелника прве класе округа ужичког, Светозар Тривунац, начелник окружни у пензији;

за начелника друге класе округа пиротског, Светислав Станојевић, начелник исте класе округа топличког, по потреби службе;

за начелника четврте класе округа топличког, Сотир Аранђеловић, јавни правозаступник из Лесковца; и

за секретара прве класе министарства унутрашњих дела, Сретен Којић, благајник прве класе округа тимочког, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. децембра 1902. г., ПМ 30.187 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за писара прве класе среза грожанског, округа београдског, Драгутин Марић, писар исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, по потреби службе;

за писара прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Радован Вучетић, писар срески исте класе у пензији;

за писара прве класе среза колубарског, округа београдског, Драгољуб Јанчић, писар срески исте класе у пензији;

за писара друге класе среза таковског, округа рудничког, Владимир Луњевица, ванредни писар прве класе начелства округа рудничког и вршиоц дужности писара истога среза;

за ванредног писара прве класе начелства округа ваљевског, а да врши дужност писара среза посавског, истога округа, и прима плату из плате овога, Пантелије Драгојевић, ванредни писар друге класе истога начелства и вршиоц дужности писара среза ваљевског;

за ванредног писара друге класе начелства округа врањског, а да врши дужност писара среза лесковачког, истога округа, и прима плату из плате овога, Петар Сте-

фановић, председник општине великограбовничке, среза лесковачког, окр. врањског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год., ПМ 30.188 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, Драгољуб Стојадиновић, писар исте класе среза орашког;

за писара прве класе среза орашког, Љубомир Радосављевић, писар исте класе среза јасеничког, округа смедеревског;

за писара прве класе среза нишког, Светомир Радовић, писар исте класе среза врачарског;

за писара прве класе среза копаоничког, Владимир Маленовић, писар исте класе среза ресавског;

за писара прве класе среза бољевачког, Ђорђе Димитријевић, писар исте класе среза моравског, округа нишког, сву петиорицу по потреби службе;

за писара прве класе среза лесковачког, Спасоје Ивановић, писар исте класе среза лужничког;

за писара прве класе среза врачарског, Драгутин Стајевић, писар исте класе, среза алексиначког;

за писара прве класе среза космајског, Ђирко Обрадовић, писар исте класе среза таковског;

за писара прве класе среза грожанског, Коста Стојановић, писар исте класе среза моравског, округа пожаревачког, сву четворицу по молби;

за писара прве класе среза хомољског, Душан Богдановић, писар исте класе среза параћинског, по потреби службе;

за писара прве класе среза расинског, Радосав Стојковић, писар исте класе среза бањског, по потреби службе;

за писара прве класе среза орашког, Миливоје Хаџић, писар исте класе среза јасеничког, округа смедеревског;

за писара прве класе среза златиборског, Коста Добрић, писар исте класе среза алексиначког;

за писара прве класе среза ресавског, Танасије Божић, писар исте класе среза пожаревачког;

за писара прве класе среза моравског, округа пожаревачког, Милан Ценић, писар исте класе среза пожаревачког, сву четворицу по потреби службе;

за писара прве класе среза темнишког, Војислав Ристић, писар исте класе среза бољевачког, по молби;

за писара прве класе среза таковског, Јеремија Ристић, писар срески исте класе у пензији;

за писара прве класе среза белопаланачког, Стојан Томић, бивши срески писар исте класе;

за писара друге класе среза алексиначког, Мијаило Петровић, бивши срески писар исте класе;

за писара друге класе среза јадранског, Илија Поповић, бивши срески писар исте класе;

за писара друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, Сава Јокић, писар исте класе среза орашког, — по потреби службе;

за писара друге класе среза трнавског, Антоније Даскаловић, писар исте класе среза грожанског;

за писара друге класе среза љубињског, Милутин Петровић, писар исте класе среза трнавског, обојицу по потреби службе;

за писара друге класе среза ресавског, Живојин Петровић, писар исте класе среза хомољског, по молби;

за писара друге класе среза моравског, округа нишког, Димитрије Лукић, писар исте класе среза расинског;

за писара друге класе среза пожаревачког, Мијаило Милићевић, писар исте класе среза ресавског;

за писара друге класе среза грожанског, Миливоје Ђирић, бивши срески писар исте класе;

за писара друге класе среза пожаревачког, Ђорђе Цветковић, ванредни писар прве класе начелства округа пожаревачког и вршиоц дужности писара истога среза;

за ванредног писара прве класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза јадранског и прима плату из плате овога, Јован Ничић, бивши полицијски писар исте класе;

за ванредног писара прве класе начелства округа врањског, а да врши дужност писара среза пољаничког и прима плату из плате овога, Јован А. Станојевић, бивши полицијски писар исте класе;

за ванредног писара прве класе начелства округа чачанског, а да врши дужност писара среза трнавског и прима плату из плате овога, Михаило Томић, писар друге класе начелства округа ужичког;

за ванредног писара прве класе начелства округа ужичког, а да врши дужност писара среза ужичког и прима плату из плате овога, Мирко Гавриловић, ванредни писар друге класе начелства округа ужичког и вршиоц дужности писара среза златиборског;

за писаре прве класе начелства округа нишког: Ђорђе Јовановић, ванредни писар прве класе начелства округа топличког и вршиоц дужности писара среза косаничког, по молби; и Стојан Стевановић, бивши писар начелства исте класе;

за ванредног писара друге класе начелства округа нишког, а да врши дужност писара среза бањског и прима плату из плате овога, Милован Тадић, писар друге класе начелства округа чачанског, по молби;

за ванредног писара друге класе начелства округа топличког, а да врши дужност писара среза косаничког и прима плату из плате овога, Перко Зековић, писар друге класе начелства округа нишког, по молби;

за писара друге класе начелства округа топличког, Милан Димитријевић, ванредни писар исте класе начелства округа моравског, и вршиоц дужности писара среза параћинског, по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа крушевачког, Јован Мандил, писар исте

класе начелства округа београдског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра 1902. год. ПМ 30.198 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за писара прве класе среза млавског, Михаило Протић, писар исте класе среза трнавског, по потреби службе;

за писара прве класе среза млавског, Сима Миленковић писар друге класе среза нишавског;

за писара прве класе начелства округа пиротског, Андрија Цветковић, писар исте класе начелства округа ужичког, по молби;

за писара прве класе начелства округа београдског, Рудолф Андрејевић, писар исте класе начелства округа крушевачког, по молби;

за писара прве класе начелства округа нишког, Младен Банић, писар исте класе начелства округа пиротског, по потреби службе;

за ванредног писара друге класе начелства округа пиротског, а да врши дужност писара среза нишавског и прима плату из плате овога, Јевта Ђирић, практикант среза параћинског и свршени правници;

за писара друге класе начелства округа тимочког, Сретен Петковић, писар друге класе начелства округа нишког, по потреби службе;

за ванредног писара друге класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза мачванског, и прима плату из плате овога, Данило Јокановић, ванредни писар исте класе начелства округа крајинског и вршиоц дужности писара среза брзопаланачког, по молби; и

за писара друге класе начелства округа нишког, Димитрије Петровић, практикант среза нишког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра 1902. год. ПМ 30.194 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Љубомир Лешјанин, писар прве класе среза грузанског;

Јован Живковић, писар прве класе среза копаоничког;

Лазар Нешић, писар прве класе среза јасеничког, округа смедеревског; и

Мирко Дуњић, писар прве класе среза млавског, — на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, — ставе у стање покоја, с пенсијом, која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. децембра 1902. год. ПМ 30.194 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Велимир Милојковић, ванредни секретар прве класе министарства унутрашњих дела, и дојакошњи председник општине пиротске, — на основу §. §. 33. и 34. закона о чиновницима грађанског реда, — стави на расположење.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра 1902. год. ПМ 30.193 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Димитрије Гребенаровић, начелник прве класе среза масуричког, округа врањског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе, с тим, да му се на име издржања даје 30% од његове плате, коју је до сада имао.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год. ПМ 30.195 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Јовану М. Антићу, ванредном писару прве класе начелства округа тимочког и вршиоцу дужности писара среза зајечарског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра 1902. год. ПМ 30.196 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Петар Марић, писар прве класе среза пожаревачког;

Михаило Ђ. Тодоровић, писар прве класе среза млавског;

Душан Јанчић, писар друге класе среза темнишког;

Живко Костандиновић, писар друге класе среза космајског;

Марко Ђорђевић, писар прве класе начелства округа тимочког,

Коста Пантић, ванредни писар друге класе начелства округа врањског и вршиоц дужности писара среза пољаничког; и

Милутин Поповић, ванредни писар друге класе начелства округа рудничког и вршиоц дужности писара среза љубишког, — на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. децембра 1902. год. ПМ 30.194 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Алекса Давидовић, начелник прве класе среза нишавског, округа пиротског; и

Тимотије Савовић, начелник прве класе среза сврљишког, округа нишког, — на

основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год. ПМ 30.190 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, с обзиром на височајше решење од 16. јуна 1866. године, решено је:

да се место Врањска Бања, у округу врањском, од сада назива: „Бања Краљице Драге.“

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. децембра 1902. год. ПМ 30.186 у Нишу.

ИСПРАВКА

У 48 броју „Полицијског Гласника“ од ове године одштапане су измене и допуне у правилима и односима слугу и њихових газда. У тим изменама и допунама, грешком преписача, погрешно су преписане и одштапане и ове речи, које су биле пројектоване за измене и допуне текста у „правилима о посредницима за набављање слугу и службе“:

„На крају члана 10. додаје се нов одељак који гласи:

„После уписа ни један се слуга не сме у канцеларији посредничкој задржавати.

„За противно поступање биће кажњен и посредник и слуга по § 356 б. кривичног законика“ као и речи:

„У члану 12. после првог става да се дода ово: А бар једанпут у месецу дужан је то учинити“. — С тога, све ове речи треба изоставити из штампаних измена у „правилима о односима слугу и њихових газда“.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра, 1902 год., ПМ 30165. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

Морфиноманија са медицинско-еудеког гледишта

по

Д-ру Ханрију Гимбал-у
ЛЕКАРУ ЗА ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ

Употреба морфијума утиче — како у ком случају јаче или слабије на интелектуалну способност. При том дејству морфијума поред елективног дејства његовог игра улогу и предиспозиција. Готово већина морфиниста су пореклом из насљедно оптерећених породица. Сам морфиниста није био никада у нормалној душевној равнотежи. Он се још израније одликује оскудицом моралне енергије и више инстинктивним по разумним понашањем у животу; и крај незнатних поремећаја како се одаје алко-

холизму, етероманији и морфанизму. Ове несретне навике стварају или боље рећи развијају аутоматичност у раду нервних центара, уништавају вољу — те човек постаје немоћан, и непоправим.

Експериментима на животињама констатовано је да морфијум изазива навалу крви к можданим деловима, и која настаје одмах после убризгавања. После извесног, релативно кратког времена место ове параличне хиперемije јавља се грчење, сужавање крвних судова. Ретина у оку изгледа бледа, а артерије се једва примећују. Код животиња погубљених у овом стадијуму мождани центри изгледају као да су без крви.

Кад се ове промене у можданој циркулацији често изазивају морају на сваки начин утицати на исхрану нервних елемената. У крајњој консеквенци ове се промене јављају у облику више или мање значајних поремећаја интелектуалне способности — разноликих по изразу и јачини.

Многобројна испитивања показала су да што је нервни систем код појединих животиња савршенији, да је утолико и дејство морфијума брже и силније. Доказано је да су између разних раса најосетљивије према морфијуму оне које се одликују својом јачом интелигенцијом. Ова тако рећи интелектуална селекција код морфијума је врло значајна појава — развијајући својим дејством појаве којима се разликују три разна стадијума, периоде. Прво се јавља надражај ћелија мождане коре, затим слабљење њиховог рада, и напослетку парализа: раздражење, сан и ступор.

Питање које заслужује пажњу ресоре — да је морфиноманија психоза, душевни поремећај? Први немачки аутори, који се овим питањем занимаху, сматрају морфиноманију као праву психозу, као праву душевну болест. За *Лера* и *Федлера* сваки је морфиниста душевно болестан човек, без довољне интелектуалне способности, без своје воље, који у опште према осталом друштву треба да се сматра као болестан човек. Ну ови одлични посматрачи посматрали су ствар само с једне стране. Они нису били далеко од истине — али је нису целу појмали и нашли. Доказано је истина, да се и морфиниманија као и свака друга психоза развија на већ припремљеном терену, и према свему што се мора узети у обзир, овај је терен један исти и код морфиноманије и код осталих психоза. Кад већ постоји навика у употреби морфијума, извесно је, да се утицајем те навике могу да јаве душевни поремећаји у кроничном облику каквог лудила. Протевеи за убризгавањем морфијума су несаваљиви, силнији су од воље морфинистове, одлучнији су од свију његових решавања — и јављају се као саставни део њихове умне нервености. Ослањајући се једино на овај импулсивни симптом извесни аутори сматрају навиком према морфијуму као један епизодички синдром онако као што је то дипсоманија, клептоманија, пироманија и. т. д. Има на сваки начин доста истине у оваком тумачењу. Морфинисте још пре своје несретне навике не беху нормална бића, и нису

могли да владају собом, и да обуздавају свој *Ја* пуно инстинктивности. Међутим није овде реч о тиранији ове навике као каквог неоодољивог рефлексу — него се она јавља као стално психо-симатично стање, без прекида. Потреба за морфијумом код оних који су на њега навикли јавља се као физиолошка потреба исто онако као што се јавља глад, спавање, — и та потреба пружа своје корење до у најтамније дубине организма.

У почетку развија морфиноманије код појединих лица може се приметити извесно суделовање њихове воље; навика или пожртвовање спојени су са неким резоновањем; оне имају свога удела, али још скоро под влашћу воље. Док у појавама психозе игра улогу фатализам, *физиолошки фатализам*, који води скоро порекло од измена у исхрани, али који не зависи од нас. Морфиноманија је чедо навике и жеље, а лудило је резултат болесне аутоматичности мождане активности.

Морел је објаснио пасионелна тровања као прохтев самог организма за душевним интелектуалним наслладама, онако као што организм има прохтеве и за физичким наслладама. Има случајева да су душевне болести отпочеле морфинизмом, и ова се навика може упоредити са продромалним периодама умно оболелих, када се јавља интелектуална малаксалост и други симптоми. Кандидат душевне поремећености осећа неспособност за рад и разне обмане у својој осећајној природи, склон је несвестицама ит.д. и мисли све то да поправи каквим пријатним средством. Он је тако много слушао о благотворном дејству морфијума: како разбија чамотињу и досаду и убија болове, те употребив безуспешно многе лекове, обраћа се за помоћ и морфијуму.

Да се успешно проуче сви поремећаји умни који се јављају код морфиниста треба их проучавати од почетка њихове навике па док се не излече или не заврше свој бедни живот у лудници.

Пријатно осећање које морфијум ствара у прво доба — више је интелектуално по сензитивне природе. Вештачка срећа изазвана убризгавањем морфијума налази свој извор у новости мисли, које у овим тренуцима, добијају своја крила, како веле морфинисти. Почетно стање морфиниста личи на почетно стање паралитичара; паралела међу њима је фрапирајућа. Они су експанзивности, пуни предузимљивости; њихова је активност неодмерена, и види се и у њиховом говору, и у писању а нарочито у њиховом понашању. Они се лађају многих послова; почињу хиљаде разних ствари за које нису способни; носе се врло разноликим плановима које убрзо напуштају — да се других послова лате. То је карактеристика овога периода у коме постоји хиперемия мождане коре. Под утицајем овог раздраженог стања они сами себе изненађују својим способностима, па и другима импонирају њоме. У стадијуму хиперемije њихово памћење износи им најнезнатније успомене као верне слике. Тешке, апстрактне, компликоване идеје они појмају са лакоћом која нас зачуђава. Убризгавање у прво доба појачава активност и плодност интелекта на врло про-

лазан и променљив начин. Ова патолошка раздражљивост може створити и сасвим нове комбинације — судар непредвиђених идеја; може бити извор чудновате духовитости, стварајући од медиокретета моментаног генија. Али се ова интелектуална плодovitост код морфиниста брзо губи — за неколико тренутака. Он је сада узалудно тражи, очајничким покушајима напреже свој мозак — али се активност распличула. Обузет жељом да се поново врати у прво стање он сада мисли на ново убризгавање, тражи га, жели га.

Пре убризгавања морфиниста је немиран, и против своје воље не може да се скраси на једном месту. Најнесноснија осећања обузимају му цело тело; чини му се да се хиљадама црва припило уз његово тело, и да по њему гамижу, и осећање слабости и очајања обхрва га. Он нема сада снаге низашта, и чини силна напрезања целокупне своје моћи да се само покрене сместа. Обузет страхом осећа неки јак притисак около груди; све теже и теже дише — и готово заборави да дише; пулс му је слаб; а срце узнемирено скаче, уши зује, а глава чини му се очајно празна. Мишљење је скопчано са боловима и сваки вољни рад је испод његове храбрости. Његова интелигенција је постала јогунаста, и фиксација мисли је онемогућена. У хапсу конфузних мисли постоји само једна императивна чежња: да убризга себи мало морфијума. Ако они који нису имали утицаја на њ покушају да га уверавају како треба мало да причека, како треба бити храбар, да треба да се одупре жељи — он ће их расејано слушати упочетку, и ако је убризгавање за кратко време задржано, он ће се веома силно ражестити. Изгубив узде од своје воље — он постаје сада друга личност са расположењем глађу измученога и острвљеног звера. Он је ван себе; не влада више собом; поломиће и разбиће све што му под руке дође, а понекад се могу посматрати такове сцене које морамо упоредити са наступима полуделих људи. И чим се изврши убризгавање слика се мења — и јавља се реална личност; извршена је читава револуција; место болесне раздражљивости јавља се душевни мир и разлог, као и физичко стишавање. Са овим алтернативама раздражења и физичке и моралне малаксалости граничи се прва фаза морфиноманије. Трајање ове фазе није одређено, и ни код двојице морфиниста није подједнако. Код некојих ово почетно стање траје годинама. Понекад наступа тренутак када ни веће дозе не стварају никакве промене; морфијум је онда постао нека врста хране за организм — и ништа више.

Са другим стадијумом, код свију морфиниста без разлика, почиње морално опадање. Интелигенција постаје спора, церебрална инерција, са празнинама у концепцији. Расуђивање има често недостатке, а памћење је поремећено. Лекар нпр. у овом стадијуму грешу у дозирању лекова и преписује смртоносно велике количине; благајници чине крупне грешке у својим рачунима и. т. д. Садашњост чини на њих сасвим површне утиске, и њихово регистровање у памети је непотпуно; постао је туробан, ћутљив, замишљен и невер-

љив — очигледна промена у темпераменту и карактеру. Гоњен и мучен фикс-идејама које га непрестано драже — он се често врло силно љути, и чини бесне испаде. Међутим ово му стање још не смета да се занима својим редовним пословима. Он још разумно управља својим пословима и ништа, по његовом изгледу, не говори за тешке поремећаје његова ума. Са пуно повучености, са пуно претварања безобразне лаже киџен и мучен уображеним страховањем; његов мирни израз на лицу скрива ужасне унутрашње буре, а његова привидна присебност скрива моралну несвесност и дубоки интелектуални потрес. Брзина појимања, моћ расуђивања, јачина воље, — поремећени су, ослабили су. Јавља се збуњеност у говору а затим и у памћењу; њихов укус и њихови инстинкти мењају се; некада активни, вредни, брижљиви — постају сада небриге, лењи и прљави. Ова морална дегредација је најстрашнија казна коју им њихова страст изриче.

После извесног времена морфиниста постаје неосетљив (анестезичан). Он незна више низакакву срећу; незна низакакво друго задовољство сем оног што му га ствара убризгавање. Немаран наспрам свега што не стоји у вези са њихном навиком, лишени иницијативе они постају мекшци који се лако поводе за утицајима са стране. Зловољно расположени они мрзе оне који су им највише одани, а према осталом свету су благи и понизни осећајући према њима неку врсту празног страховања. Патећи од тираније своје навике која их слаби и унижава, осећајући немоћ да је се отргну они често западају у дубоку тугу, или постају овађалице чинећи необјашњиве и сурове испаде које зачуђавају свет оскудицом мотива. У њиховим осећајима влада највећа неправилност; они остају хладни у тешким и значајнијим животним приликама — нпр. крај смртне какве драге личности, а узбуђују се и лију сузе због незнатних догађаја. Једног истог дана обзиром на разна учења о појму лудила и границама између лудила и нормалног душевног стања — можемо поделити морфинисте у три групе. Прву групу чине праве луде; њихов је број врло мали. Другу групу чине морфинисте без икаквих душевних поремећаја; ови су врло ретки. Трећу групу чине морфинисте полу-лудаци, и ови чине већину. (Свршиће се)

Могу код морфиниста и непостојати други поремећаји сем ових који су доведе наведени. Ну ако покуша да се остави своје навике или ако доспе у такве прилике да није у стању да подмири потребу своје навике онда се јављају незгоде као појаве абстиненције — болесне појаве од стране интелигенције које могу постати врло озбиљне и утолико озбиљније што је наглији и изненаднији прекид у навици. Ну ови интелектуални поремећаји могу се јавити и без икаквог разлога дејством саме импрегнације морфијумом. Ови поремећаји дају карактеру, темпераменту и ранијим навикама нарочити печат, особиту физиономију, које дозвољавају да их ставимо у нозолошки ред душевне патологије.

Лукави и препредени до крајности они се служе свима средствима, најневероватнијим, да преваре своју околину. Њиховом непрестаном лагању није само циљ да сакрију своју навиком или да је умањују причајући о малим дозама и смањујући број убризгавања — лагање њихово обухвата и најнезначајније ствари у животу. Неки се од њих чак и хвале својом навиком — причајући свуда о њој, увеличавајући количину морфијума коју троше, са одушевљењем описују благотворно дејство морфијума, и пред сваким на кога наиђу врше убризгавања. То су диници — морфинисте.

У току ове периоде јавља се и немар према својој спољашности. Некада неуморни у лицкању сада као робови мор-

фијума не стиде се да изађу у свет и са најпрљавијим оделом, у највећем нeredу због чега би још пре неколико месеци само црвенели од стида. Коса и брада су неуглађени; нокти су некада били предмет нарочите неге — сада су сасвим напуштени. И најпотребнија брига за чистотом — за њих је врло велики терет. Овај немар наспрам своје спољашности од вредности је за посматрача, и он показује већ да се несретни морфиниста издваја од осталог друштва; апатија која се је раније јавила непрестано расте. Он се затвара у своје узаном и апсолутном самољубљу које је тако императивно да цео свет зањ као и да не постоји; свете породичне њежности за њ не постоје; и најжалоснији догађаји на њ не чине никаква утиска — он је према свему инертан и хладан. Оно мало животне душевне снаге што је још заостало код морфинисте троши се само око једне једине мисли: шта да се ради ако нестане морфијума. Сада се занима само тиме како и на који начин да дође до срестава и до могућности да набави свој отров. У овим тренутцима склон је да учини кажњива дела, која су и констатована код морфиниста.

Обузети општом изнемоглошћу они се више не занимају никаквим радом — ни физичким ни умним; њихова затупљеност постаје општа појава са потпуном моралном чулном и интелектуалном неосетљивошћу. Морфинисте у овом стадијуму траже осаму јер умно напрезање и при најобичнијем разговору осећају као велики терет. Све морфинисте имају склоност за лежање — и најрадије проводе време у хоризонталном положају; нарочито женске морфинисте рано отпочињу са овом навиком после убризгавања морфијума. Ова навика лежања је заједничка појава код неколико разних нервних болести. Познато је да и хистеричне жене проводе три четвртине свога живота у лежећем положају.

Код оних који већ носе са собом предиспозицију стање сањарије које се јавља после убризгавања може се компликовати илузијама вида и слуха па и халуцинацијама, и почев од овога тренутка морфинисте нису далеко од појаве лудила. *Thomas de Quincey*, који је био опиофаг у својим „Исповестима“ оставио нам је детаљан опис свега онога што је осећао у својој „отрованом сну“. — „У прво време, прича он, проживео сам читаве векове за време од неколико тренутака; осећао сам се као човек који живи хиљадама година

Видео сам чуда од архитектуре — величанствене виле и палате; затим језера океани без таласа као мирна сребрнаста платна, без краја. Напоследку видех оно што ја називам тиранијом људског ока. Појавише се познате фигуре; милионима глава пливају по води и гледају у мене; издижу се и преклињају бесни, очајни — хиљадама, милијардама, генерацијама, вековима. После овога дођоше животиње: змије, крокодили и химере“.

Прво почињу да се јављају обмани ока; морфинисте виде како предмети што су око њих — расту; привиђају нарочито животиње у најразличнијим облицима (Зоопсија). Све морфинисте спавају врло мало, па и то неколико тренутака узнемирени су најстрашнијим сновима и привиђењима.

Халуцинације слуха су ређе појаве.

Халуцинапорно стање јавља се као израз велике мождане раздражености и као израз хиперемје у појединим деловима мозга. Ово стање може довести морфинисту до правог лудила.

С обзиром на разна учења о појму лудила и границама између лудила и нормалног душевног стања — можемо поделити морфинисте у три групе. Прву групу чине праве луде; њихов је број врло мали. Другу групу чине морфинисте без икаквих душевних поремећаја; ови су врло ретки. Трећу групу чине морфинисте полу-лудаци, и ови чине већину. (Свршиће се)

Проститутке и крадљивице

Антропометријска студија од Д-р Паулине Тарновски

(Свршетак)

Сличност крадљивица са проституткама

Као што смо већ поменули између крадљивица и проститутки постоји извесна сличност како у погледу наслеђа физичких и моралних особина, тако и у погледу начина живота.

Ако само посматрамо прве године детињства једне крадљивице, видећемо одмах да се оне ниуколико не разликују од стања проститутки у истом добу.

И једне и друге рођене су од све порочних и сиромашних родитеља; ни једне ни друге нису у детињству готово ништа училе; и једнима и другима недостајао је и најобичнији надзор родитељски. По што никог није имало да им представи важност и потребу рада, то се нису ни трудиле да у младости науче какав користан занат, већ су, махом, одрасле као служавке.

Свему овоме треба још додати честе свађе и бој њихових, увећани случајева, пијаних родитеља, за тим беду, болест и посевднену борбу за насушни хлеб, даље честу глад и редовну хладноћу, па тек онда разумети: како су се ове женске могле подати, често пута за најобичнију ситуацију, или се решити на крају најпотребнијих ствари, која их је у већини случајева, водила у затвор. А чим је само прва проба учињена, све друго ишло је врло

лако и само по себи. Млада крадљивица излазила је из затвора обogaћена огромним искуством осталих крадљивица и решена да се с њим у будућности користи.

Не хотећи се, у већини случајева, враћати фамилији, камо је очекиваше беда и невоља, суровост и бој, не знајући, при том, никакав занат, а навикнута већ на ленствовање, — њој није остало ништа друго до да се са свим ода крађи или проституцији, те да на тај начин, после извесног времена, постане крадљивица или проститутка из навике.

Све крадљивице које смо ми посматрали биле су у поврату, и могу се, према начину њиховог рада, њиховој интелигенцији и њиховом моралном ниво-у, поделити на ове 4 категорије:

- 1) Крадљивице из навике;
- 2) Крадљивице проститутке;
- 3) Крадљивице болесне (душевно);
- 4) Крадљивице случајне.

Крадљивице из навика најмнобројније су. Главна им је одлика што вршење крађа сматрају као и сваки други занат, потребан ради прибављања средства за живот. Према начину њиховог живота и начину на који крађе врше, могу се поделити на:

- а. Домаће или кућевне крадљивице;
- б. Крадљивице робе по радњама и магацинима;
- в. Крадљивице јатаке;
- г. Крадљивице по собама и предсобљима;
- д. Крадљивице из „џепа“ и
- ђ. Крадљивице просјакиње.

Карактерна црта домаћих крадљивица у томе је, што врше крађе и онда када су у служби, т. јест у заклону од сваке беде и невоље.

Крадљивице робе и накита најинтелигентније су, а тиме уједно и највештије међу свима крадљивицама у опште. У већини случајева оне живе искључиво од ових крађа, које извршују необично вешто и, готово увек, на један исти начин. Интересантно је, да поједине веће трговачке радње предвиђају крађу робе од стране овог женскиња као редовни месечни или годишњи расход.

У тесној вези са овим крадљивицама, стоје крадљивице за прикривање и протурање украђених ствари (јатаци), које су исто толико опасне, па можда и опасније, од првих.

Неоспоран је факт у осталом, да крадљивице робе неби могле ништа учинити са украђеним предметима да им није јатака, а нису ретки случајеви, да поједине од ових јатака имају под својом управом по неколико крадљивица робе, које оперишу за њихов рачун.

Крадљивице по предсобљама и крадљивице „из џепа“, одликују се великом умешношћу и дрскошћу, због којих особина уживају нарочити реноме међу својим групама.

Што се тиче крадљивица просјакиња — то су већином старије женске које се

увлаче у двориште под најразноврснијим изговорима и, том приликом, краду што год им падне шака.

Ова врста крадљивица доста је слична са варалицама, а нарочито оним који „купе добровољне прилоге“ да би могле лечити или саранити извесног сродника.

Праве крадљивице презиру увек ове крадљивице просјакиње.

Друга група крадљивица — крадљивице проститутке — јесу оне женске, које се подједнако и са истим задовољством одају и крађи и проституцији, те на тај начин одржавају неку средину између правих крадљивица и правих проститутки.

Од последњих одликују се већом уздржљивошћу, већим цинизмом и материјализмом, а од првих мањом предострожношћу и већом осетљивошћу.

И од једних и од других разликују се вишим стасом, већом развијеношћу целог тела у опште, већом количином дегенерисаних знакова и знатном енергијом.

Болесне крадљивице прави су контраст предходној групи и главна им је одлика наивност, која се, доста често, граничи са идијотизмом, док су опет случајне крадљивице и по својим моралним особинама и по своме физичком саставу најближе здравим и моралним женама. Главна им је одлика поведљивост, односно осуство јаке воље.

Опште особине крадљивица

Још пре толико година. Деисин је у своме делу „Природна психологија“ (Париз 1868) изнео: да се крадљивице у поврату одликују потпуном осуством гриже савести.

Ово исто потврдио је доцније и Томсон па најзад и Ломброзо са својим ученицама.

Констатујући све ово и код крадљивица које су биле предмет нашег посматрања, ми смо у једно дошли до закључка: да оно — ово осуство гриже савести — није ништа друго до природна последица њиховог ненормалног стања, односно непотпуности њихове моралне свести.

Осуство искрености друга је главна одлика свих крадљивица у опште, па према томе и оних које су у поврату.

По неке од њих иду, у овом погледу тако далеко, да одричу најубедљивије ствари које су у вези са њиховом кривицом, а готово никад не признају да су биле раније осуђиване, и ако се све то налази констатовано у актима њихове кривице.

Са овом њиховом особином у тесној је вези и једна друга — очигледно негодовање у одговору на питања о њиховој прошлости, њиховим родитељима, ранијим болестима и т. д.

На сва ова питања, оне по све лаконски одговарају: „да не знају“ или „да су то давно изгубили из вида“, или „да су сви мртви“, или најзад, „да су их давно заборавили“.

Није искључена могућност, да ово усиљено одговарање потиче из страха — да се неби похватале у лажи — због ранијих неистинитих одговора чињених у овоме истом смислу. У осталом, код њих важи као правило: *говорити што мање и о најобичнијим стварима и не говорити ништа о стварима које би их могле издати.*

Противно овоме, проститутке су веома говорљиве па чак и онда када је реч о њиховој прошлости.

Што се тиче средњих антропометријских мера крадљивица у поврату, оне су износиле:

За дужину главе	179.40 mm
» ширину »	143.90 »
» обим лубање	535.57 »
» ширину јагодица	112.56 »
» » вилица	99.82 »
» стас	1m. 556.16

Средња тежина њиховог тела износила је 56. km 0.44 а њихов средњи век 31.58 година.

Ако сада ове средње мере крадљивица упоредимо са средњим мерама осталог женскиња које смо посматрали, т. јест са мерама проститутки, сеоских раденица и жена са већим образовањем, добићемо овај преглед:

	Проститутке	Крадљивице	Сеоске раденице	Жена са виш. образовањем
Дужина главе	178.28 m.	177.40	181.45	183.20
Ширина главе	142.51	143.90	144.80	145.20
Ширина јагодица	113.23	112.56	111.60	112.70
Ширина вилице	100.60	99.82	95.36	98.00
Обим лубање	531.62	535.57	537.00	538.50
Висина стаса	1 m. 535	1 m. 556	1 m. 564	1 m. 541
Тежина	55 km. 235	56 km. 044	56 km. 458	56 km. 406

Као што се из овог општег прегледа види, дужина и ширина главе код крадљивица, као и обим њихове лубање, знатно су мањи но код жена са већом интелигенцијом, а веће но код проститутки.

Противно овоме, стас крадљивица већи је за 15 mm. од стаса интелигентних жена.

Исто је овако и са димензијама лица: ширином вилица и јагодица, које су веће код крадљивице но код часних жена, а највеће код проститутки.

Ми смо већ раније, приликом говора о проституткама, казали: да је ова величина димензија лица одлика примитивних раса — доказ о несавршености типа.

У прилог овоме иду и дегенерисани знаци, које смо код крадљивица констатовали. Број њихов нешто је мало мањи

од броја дегенерисаних знакова код проститутки, али ипак износи 78% (према 826%).

Сами дегенерисани знаци показивали су се:

У аномалијама дубање код	90	крадљ-ца
» » чела »	27	»
» » лица »	59	»
» » вилица »	21	крадљ-це
» » зуба »	30	крадљ-ца
» » ушију »	33	крадљ-це
» » спољ. удова »	1	»

Од 100 крадљивица само су њих 3 биле без дегенерисаних знакова, а остале су имале, и то:

Њих 18	по 1	аномалију
» 34	» 2	аномалије
» 21	» 3	»
» 10	» 4	»
» 10	» 5	аномалија
» 4	» 6	»

Међу овим дегенерисаним знацима нарочито нам је пало у очи једно угнуће, више или мање наглашено, које се налазило с једне или друге стране главе, а на шаву темених и слепоочних костију. Ову смо особеност нашли код $\frac{1}{3}$ наших крадљивица.

Што се тиче података о прецима крадљивица, они се, готово ни у колико, нису разликовали од података о прецима проститутки. И код једних и код других, исти узроци произвели су исте последице — дегенерисање расе — само у разним правцима.

Као год што се све проститутке у опште, без обзира на место и народност, одликују, као што смо видели, нарочитим спољашним изгледом, исто је тако и са крадљивицама, које човек може на први поглед познати по бледој или зеленој боји лица, мрачном изгледу и узневереном и скривеном погледу. Црте њиховог лица неправилне су, уши деформисане, зуби неправилно усађени, а глас, у већини случајева, промукао. Може се слободно рећи, да су све крадљивице у опште, врло ружне женске и без икаквих дражи. Изузеци од овога врло су ретки.

Завршујући овим наша излагања о проституткама и крадљивицама, ми смо још дужни да кажемо ово:

И једне и друге производ су најнижих слојева друштва, тако званог друштвеног талобага.

Да би се спречило зло које оне наносе друштву, није довољно само кажњавати их, као што се то данас чини. Зло треба пресећи у корену, а да се то постигне, морају се побољшати услови средине у којој се рађају и живе ова неморална створења и створити нови извори — нова поља рада, која би им пружила средства за часну егзистенцију. Неопходно је потребно пак, постарати се за што рационалније васпитање деце порочних родитеља, па ма то било и установом нарочитих завода.

Д. Ђ. Алимпић

Напредак преступности и узроци тога

Наслеђе и изрођавање. — Растење преступности под утицајем ширења цивилизације и писмености. — Градација преступа услед образовања. — Расадници преступности: Хапсане и прибежишта за малолетне преступнике. — Профилактика преступа. — Мере зауздавања које препоручује професор Ковалевски. — Тамничке клинике и судски лекари. — Психолошка испитивања.

Велики развитак преступности у савременом човечанству узео је таке несретне размере да се мора о томе мислити. Преступи су постали не само многобројнији него и разноликији по свом карактеру, финији по начину извршавања и страшнији по силини уложеној у њих. Очеvidно је да је од времена како је Кајин убио Авеља, човечанство и у тој области као и у свима осталима, учинило велики корак у напред. Као што је у библијска времена била реткост и записивало се као изузетак у летописима људског рода, — у наше време постало је сасвим обичан појав, који се региструје као и рођење и умирање. Треба при том приметити да се у процентном односу појав преступности не може буквално упоређивати с другим појавима, унесеним у статистичке таблице. Ту су могући многи изводи и уопштавања као и за друге редовне појаве људског живота.

Интересантно испитивање у том правцу предузео је професор Ковалевски (Судска психопатологија. Психологија преступника. Део I, Пб. 1901. г.) који заступа мисао да је преступник — болестан, ненормалан човек, с којим пре свега треба да има посла лекар. У број специјалних узрока, који рађају преступност, тај научњак ставља на прво место наслеђе. А наслеђе је по томе страшно што се теже од свега може лечити. А међутим утицај његов на развитак преступности огромно је велики, као што показују ови изводи специјалиста: Томсон на 109 случајева преступности броји 50 случајева преступа које је учинило наслеђе; Виргилио у 26% преступа налази преступност родитеља, а у 28% преступа алкохолизам родитеља, Ломброзо од 104 случаја преступа броји 71 случај, који се разјашњава наслеђем и т. д. Понекад утицај наслеђа узима неки судбоносни карактер. Један статистичар износи на пример интересантно родословље породице Цекса, почињући од 1740 год. Родоначелници те породице Ада и Макс Цекс били су обоје у наравственом односу не беспрекорни. У тој породици било је 540 законитих чланова и 169 незаконитих. Међу њима је било: 18 који су држали проститутске заводе, 67 сифилистичких, 142 скитнице, 64 хронички болесних и 79 преступника. Доиста красна породица!

Изучавајући опште узроке развитка преступности, професор Ковалевски пришао је изводима, који на први поглед могу изгледати парадоксални, ма да је тачност њихова неоспорна. Што клима и разни метеоролошки појави остају не без утицаја на преступност — то још не би било тако страшно. Много је неутешније што цивилизација веома јако повишава проценат

преступности у друштву. »Цивилизација — говори тај честити научењак — привлачи људе у градове, развија фабрички и заводски живот, иде на руку сиротињи, скућености — а све то заједно напреже борбу за живот, развитак пијанства, разврата, сифилиса и услед тога и изрођавања, а као један из плодова тога јавља се преступ. Појачавајући преступност по количини цивилизација несумњиво упливише и на квалитет вршења преступа. Преступност постаје префињенија, смисљенија и скривена спољним, приличним, средствима«. Осим тога, цивилизација помаже и томе да се у друштву губи сазнање разлике између добра и зла, развија се она виша безпринципност, о којој песник Герман у »Пиковој Дами« говори.

»Добро и зло — само су снови
Рад, часност — приче за децу».

Општа поткупљивост путем игре на картама преко љубазница, коцкања, продаје части на изборима, намерни варљички трговачки обрт, крађа државних, и друштвених новаца, продаја службених места, — сви ти и слични преступи, говори професор Ковалевски толико су префињени и толико су, по могућству, облагорођени, да у данашњем времену друштво није израдило и срства за борбу с њима. »Јавно и свесно врше се против друштвени преступи и грабеж друштвеног имања, и они се у друштву дочекују с уважавањем само за то што се не појимају или што њихови преступи нису квалификовани«.

Ко би могао и помислити да у број утицаја, који помажу снажењу преступности у човечанству, долази и ширење писмености. А међу тим тако је. »Статистички подаци Инглеске, Француске, Русије и других земаља показују да писмених међу преступницима има много више него међу одличним људима« а у неким случајима писменост шта више помаже бујном цветању преступности. Научењаци налазе да је могуће утврдити извесну градацију преступа према разним ступњима образованости. Тако је особина неписмених; детоубиство вештачка трудноћа, крађа, састављање лоповских дружина, грабеж и паљевина; мало писмених; — изнуђавање, грабеж, преступи против сопствености, сакаћења; људи са средњим образовањем — фалсификовање, поткупљивање писмене претње и т. д. и људи са вишим образовањем — трговачки фалсификати, лажно сведочење, злоупотреба друштвених новаца и политички преступи.

Али има још нешто. Одавно је познато да у снажењу преступности играју велику улогу хапсане и тамнице, које Ковалевски назива »виши завод за образовање и усавршавање преступних елемената« где преступници добијају у својој професији академско образовање. У данашње време тамница има врло озбиљног конкурента у прибежиштима за малолетне преступнике, дигнутим у племенитој намери »путем образовања и васпитања изменити те младе природе, које се још могу поправити, пошто нису затворене у разврату и неморалности«. Али искуство је дало друго нешто. »Ако одбацимо фарисејство и будемо говорили истину« — вели професор Ковалевски, — »то ће се видети да је из тих прибежишта

www.unilib.rs
 за малолетне преступнике; по свршетку курса, често већина васпитника излазила као много већи неваљалци, него што су били кад су ступили. Ту се њихове преступне симпатије, наклоности погледи, срeства и знања усавршавају, систематичу и узимају одређени облик. Ако су хапсане академије преступног знања, то су прибежишта за малолетне преступнике класичке гимназије, где им се даје потребна, умна и наравствена гимнастика, и кад изађу из тих прибежишта тим васпитницима остаје да примене своја преступна знања у животу, да се даље развијају и усавршавају — што они са успехом врше.“

Расмотривши услове произлажења преступности, проф. Ковалевски посвећује даље испитивање карактеристици типа урођених преступника, користећи се за то податцима из „Записака из Мртвог Дома“ Достојевског и разних других руских и страних дела. Тако је проф. Ковалевски скупио по томе питању врло богат материјал и тиме је дао својим изводима поуздан основ.

Ипак се види да напратити типичку фигуру преступника ове или оне специјалности, није тако лако. Узимамо онако питање: Је ли преступник уман или глуп? Пошто је изнео разне одговоре на то питање, проф. Ковалевски требао је да пређе на безлични извод да „урођени преступници у умном односу не представљају никаквих видних особина по којима би их могућно било издвојити из опште масе људи“, као да је једина црта која одликује урођење преступнике суровост и одсуство љубави према ближњему. Али зар то није општа људска црта. Неки мисле баш тако. Стефановски вели да је човек једина животиња, који задаје болове другима без икакве даље намере, него да учини себи то задовољство. Друге животиње никад не чине то иначе него да би утишале глад или у ватри борбе. Никоја животиња не мучи никад само ради тога да би мучила. — али човек чини то, а то и чини сатанску црту његовог карактера, који је много гори него просто зверски. То исто мишљење износи и Шопенхауер и по томе назива човека *l' animal mechant par excellence*. Очевидно је да је на тој тачки преступности својствена сваком човеку, по самој суштини његове гадне природе.

Како било с тим, савремено друштво треба да рачуна са стварношћу преступних елемената у његовој средини и по томе питање о профилактици преступа, о наравственом оздрављењу гњилих елемената има врло битан значај. У делу проф. Ковалевског том је питању посвећена нарочита глава. Данашњи систем правосуђа и односа према преступнику аутор признаје за са свим недовољан. „Ја не могу да се сложим, говори он, „с ограниченим испитивањем преступника, с ограниченим психолошким испитивањем само оних преступника, који имају да се подвргну тамничком затвору. Зашто тако ограничавање. Онај који је украо динар може бити у суштини велики зликовац и урођен најсуровији убица међутим пошто се расмотри његов преступ, он ће се извући од распознавања и ући ће у друштво да врши најгрознија дела, док га не ухвате и тек онда испитују. Зашто допуштати вршење можда највећих

злочина ако је оно могло бити предвиђено и уклоњено. У тој тачки тешко је се сложити с честитим научњаком. Идући логичким путем требао би сматрати за потребно психолошко испитивање свих без разлике грађана, физички зрелих, да би се друштво у напред обезбедило од тешких преступа. Зар је мало окорелих преступника међу онима који никад и не мисле о крађи једног динара. А увести тако кривично ислеђивање психолошко значило би узакратити праву египатску казну за друштво, које је и без тога степењено бесконачним низом пресека и преграда, које су потребне можда само за једнога од хиљаду људи.

У осталом неки мањи практички упуту проф. Ковалевског заслужују пуну пажњу. Тако је немогуће не признати за корисно да са преступником имају посла два лица: судски иследник треба да испитује дело преступника а лекар — његову душу. „Само тако радећи — говори аутор — могућно је извести тачну дијагнозу личности, избећи погрешке, предузети потребне мере за поправку и најревносније радити против рецидивизма и развитка преступности.“

За тим немогуће је несложити се са жељом аутора да се на правним факултетима и у вишим правним научним заводима увече предавање новог предмета — *криминалне психологије*, при чему би наставнику тога предмета стављена била на расположење клиника у тамници. „Окружни судови — развија даље свој програм Ковалевски — треба да имају своје судске лекаре психијатре. Уређени судови треба да имају своје специјално образоване лекаре, који би помагали делу правосуђа не само као зналци, него би узимали активно суделовање у првим корацима испитивања дела, где то буде потребно.“

Намерена реформа Ковалевског у области судској и односа према преступнику никако не растерује тежак утисак који оставља познавање с овим испитивањем. Мало је утешног у томе кад се човечанство раздели на две половине, и кад једна буде имала посла само с преступношћу друге. Ако је зло тако дубоко пустило корен, једва да ће онда много помоћи криминалној психологији судски лекари. Очевидно је да је живети постало тешко, отуд је човек постао суров и постао звер. Судски лекар то је лена ствар *post factum* али он једва да ће моћи изменити животне услове, па ма криминална психологија учинила гигантске кораке.

Како се може стално стати на пут професионалним преступима

Чланци под тим сензационим насловом у „Nineteenth Century Magazine“ од бившег директора лондонске криминалне полиције, Роберта Андерсона, произвели су велики утисак у Инглеској.

Мисли исказане у тим чланцима биле су исказане и раније у немачкој криминалистичкој литератури, и по томе је интересантно упоредити огледе добијене на

инглеском земљишту са гледишта немачке криминалистике.

Корен предлога Андерсоновог јесте, кратко речено, у овој мисли: за дуго одузети слободу оним преступницима, који су се показали непоправљиви. На први поглед то изгледа сурово и изгледа као нека врста напада на права личности. Други ће одрицати право државе на безусловно одузимање слободе, ма и преступничком лицу. Али такво је мишљење савршено лажно, вели Андерсон, и с њим се слажу и немачки криминалисти. Таква привидна хуманост на пракцици се показује у вишем ступњу не хумана. Да станемо само на гледиште преступниково. Нема никакве сумње да има много лица, која, поред свих тешких казни, стално краду, и која, пуштена на слободу, не могу да одоле искушењу крађе. О њима и код самих судија постоји тврдо уверење, да ће они, раније или доцније, поново морати бити ухапшени. Искуство је шта више показало да чим се за њима затворе врата тамнице, они већ почињу да замишљају нове крађе и да одмеравају при каквим ће их условима они извршити, чим изиђу из тамнице. То су докази без бројни случаји у којима одмах после дугогодишњег затвора пуштени на слободу преступници су вршили та иста дела за која су добијали казне, при чему је само у врло ретким случајима невоља била повод томе. Сад настаје питање: не навлаче ли тешку одговорност на себе људи који излажу томе лица, за која они знају да она неће одолети искушењу? Зар држава није дужна људском друштву, као чувар својине и живота његових чланова, да не пушта поново у друштво такве опасне субјекте. Немачки криминалисти држе, заједно с Андерсоном, да држава, одузимајући дуго таквим професионалним преступницима могућност да штете своје ближње, поступа хумано, и не само у интересу друштва него и самих преступника.

Ти „добри стари знаци“ који се враћају у суд с извесном правилношћу, које познаје сваки полицајац или жандарм у свом округу, и чије враћање из тамнице очекују поштени људи са страхом, чине потпуно одређену, затворену класу друштва, који су тако исто непоправљиви као и древне пијанице.

У немачком казненом законнику за опасна лица оне врсте заведен је институт тако званог полицијског надзора. По § 39. царског казног законика, лицима, за које је суд признао потребу полицијског надзора местна полиција може забранити живљење у извесном месту; ако су они странци, то се могу протерати преко границе, и осим тога код њих се допушта истрага у свако доба. Али све те мере рђаво обезбеђују становништво од радњи тако опасних људи. Као што Андерсон тачно показује број преступа у опште смањује се, али на против број професионалних преступа т. ј. број преступа које врше лица којима је ушао у навик и занат да врше преступе — увећава се.

Андерсон предлаже да нарочити специјални суд доказује да неко лице „мишљено и систематски врши преступе“ или, другим речима да оно долази у класу непоправљивих обичних преступника. За така

лица потребно је дати суду право да их осуди на доживотни затвор. Немачке криминалисте држе да се такав нарочити суд може установити без великих тешкоћа. А добити од тога биле би ове:

1.) Преступи би били обуздани и заједно с уклањањем преступника из друштва уклоњила би се и заразност његова примера за друге.

2.) Велики број преступа био би непосредно скраћен.

3.) Дуги затвор преступника из навике деловао би успокојавајући на њихово друштво.

4.) Број преступа знатно би се смањило, а заједно с тим олакшао би се и посао суду и т. д.

Остају само два питања да се реше: где да се држе непоправљиви преступници и да ли им треба оставити наду на ослобођење?

Најбоље је за њих установити нарочите тамнице, а издржавање њихово знатно би покривало смањивање издатака на судове за рецидивисте. А на друго питање Андерсон одговара да је безусловно потребно оставити код затворених наду на могућност ослобођења под условом доброг владања, искреног кајања и т. д.

„Ништи духом“

Осећајући научно интересовање за потребе човечанства сваке врсте, један научник скоро је написао књигу „Ништи духом“ у којој упознаје читаоца са разноликим типовима ништих духом, који представљају готово земљиште за растење сваких појава преступности. Ти како их аутор зове „нифра — људи“ (нижи људи) „имајући с поља човекову организацију, у суштини су неспособни и нису у стању да развијају ону количину и ону каквоћу животне енергије која припада суштини homo sapiens, и по томе не могу да испуњују оно животно биће које преживљује homo sapiens“. Аутор их дели на три велике групе: скитнице, осиротеле и јадне. Скитништво се врло често јавља урођено и треба да се сматра као нека нарочита меланхолија, у којој болесник, под упливом велике, безузрочне туге, не налазећи себи нигде спокојства, бежи, куда и зашто — ни сам не зна. „Њега гони немир и он бега без смера и без свести. Његово бегање јесте одушка веома нагомилане енергије, и што више бега или брже иде, њему је све лакше. Тако он може проћи десетинама и стотинама километара док нестане његовог немира. У другим случајима је тај немир објективисан. Тако деца беже из школе кући; регрути, поред све тешке одговорности, прелазе стотинама километара да би побегли у завичај и т. д. За тим има особити тип скитница који немају рода, који се одликују тиме што не могу нигде да се настане. Код скитница те врсте нема свога милога града, места, села. „Нека невидљива сила гони их из једног краја отаџбине у други и нигде не могу да нађу себи сталног пристаништа“. Мак-

сим Горки нашао је своје јунаке међу скитницама баш тога типа. За тим иде ред типова скитница, који су већ мање нешкољиви. Ту долазе скупљачи дарова за душе — спасоносна дела, који од тога посла праве себи врло користан занат богомољаца и богомољки, међу којима има много шарлатана и др.

Финансијску оскудицу, као што је свима добро познато, прати и морална оскудица; ма каква ненадна несрећа, која се сруши на човека, која му одузима срества за живот „отима му и све друго: веру у себе, сазнање своје личности, наду на будућност; улива безнадност и очајање, паралише снагу и енергију.“ Само се по себи разуме да оскудица, у првобитном њеном облику, још не чини земљиште за развитак преступности. Али ако се она дуго отегне а тим више ако је за човека изгубљена нада изићи из таквог стања, то оскудица може прећи у ону класу фактора који стварају преступност. У потврду тога аутор наводи познату беду једног села, које га периодички разорава. Та беда, понављајући се из године у годину деморалишући делује на душевно стање тих бедника. „Падајући духом они све чешће свраћају у крчму и на крају крајева постају горке пијанице. Обеснажен материјално и морално поштени радник пада и пропада без повратка. Он је принуђен да се са својом породицом ваља по поду и да се тако блиско додирује с другом породицом. У тој тесноћи где људи спавају, једу и пију заједно, у тој силној прљавштини и загушљивости беднику је тешко сачувати полну чистоту у ширем смислу те речи. Пређашњи начин његовог мишљења мења се сваки дан, као што се и он сам мења. Оно што му је пре било драго, изгубило је сад у његовим очима сваку цену. Жена, деца, све то постаје споредна ствар и на њихово место долази крчма. Сви пију на и он пије.

Ниште аутор дели на три категорије — ниште нераднике и лопове, професионалне ниште и богаље. Најинтересантнија је друга врста тих бедника. Као што се видело имају нарочити наставници бедништва и нарочита наука како и шта да се говори, како да се одева, како држати себе да би се имао најжалоснији изглед и да се највише ражали публика; новаци бедништва обучавају се тако исто у неким врстама богаљства — како искретати очи, бити слеп, имати осушену руку, хрому ногу и т. д. Тај је посао веома развијен. „Наставници упућују коме из публике треба се обратити с каквом молбом обавештавају их о данима примања и о адресама милосрднијих људи. У неким местима постоје нарочита хранилишта потребних справа за бедне, где се могу добити готове грбе, штаке, плакати на грудима за слепе, форме молећивих писама и потребних докумената и т. д.“ По некад ништи краду децу и ради већег дејства сакате их. У опште бедништво у великој већини случајева постаје врло користан занат и не могуће је не делити мишљење француског испитивача Полијана да се друштвено мњење налази на лажном путу, ако оно помаже просјацима. „Треба само да полицајац задржи на улици жену с малом де-

цом и одмах гомила прелази на страну бедне жене, те несрећнице, која је можда најстрашнија вештица, која своју децу на сиси учи лажи и превари.

На свршетку аутор показује неке мере борбе против опште осиротелости, која рађа преступност. Скраћивање милитаризма, подизање производности земље, уклањање посредништва између потрошача и произвођача, — све су то неоспорне истине. Само односно мера против пожара аутор претерује; завршује овим речима „Стално провођење солидних знања ради борбе с несрећом треба да буде основ школског образовања. Сви буквари и прве књиге за читање треба да буду пуни азбучних истина борбе са социјалном несрећом и привредним знањима.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

Анархисте као убице

из Мемоара г. Горона

(Наставак)

Ужетом замакнутим за врат, две судије — убице одвуку тело до каналског јаза; један га зграби за главу, други за ноге, и лешина буде бачена у канал. За тим, два келнера, који су се тако претворили у глумце који играју улоге првога реда у позоришту Amibigu, изгубише се у мраку, док је грмљавина све чешће тутњила, и док је киша која је почела лити као из кабла спирала крваве барице које би сутра дан нашли крај канала.

Та ужасна прича остала је мрачна до краја. Мерије и Шапулијо беху бацили лешину на матицу једнога јаза, да би ова, чим би се леш указао, однела тело даље; али, у ноћи, нису могли мислити да на томе месту има један вртлог, тако да је прикупљао у се све изметнине које би ту да пролазиле, старе шешире, парчад од дрвета, гомиле траве, који су се данима окретали заједно с водом, док мрнари, каквом чаклом, не би извукли на суво дрвене цепанице или даље погнали ђубре.

Тек после осам дана нашли су лешину малог Колачара, и, што је занимљиво, и о чему смо се уверили кад смо сазнали за све појединости о злочину, нашли су је на истоме месту на које је била и бачена.

Њу је такође био занео вртлог, и као лутку из фантастичких немачких прича, једнако је окретао! Читаву недељу дана, тело анархисте кога су убила његова браћа окретало се у ковитлац, стојећи усправно као у некакву левку! Чак се коса сваког часа морала показивати над водом; али је нису могли запазити у гомили ђубрета које се окретало у ковитлац заједно с телом.

Требало је да се удица једног рибара закачи за прсник и да извуче тужну изметнину.

Поротници који су судили Мерије-у и Шапулијо - у признадоше им олакшавне околности. Без сумње им смрт није изгледала довољно занимљива да би душа умрлог захтевала да се пролије крв за крв. Шапулијо и Мерије одоше дакле на ро-

бију; али, као да је, осим људске правде, нека зла коб морала гонити оне који су убијали, Мерије је стрељан на робији за време оне чувене побуне која је изазвала толико жртава међу осуђеницима, — нарочито међу онима који су припадали анархистама.

У тој гунгули убијен је и Симон, звани Двопек, млади пријатељ Раваполов.

А тај, о коме нисам имао времена да говорим у брзом излагању о суђењу чувеном динамиташу, био је сушти тип париског гамена.

Пред кривичним судом, развученим на гласком парижанина из предграђа, на сва питања председникова одговарао је само:

— Са свим тако!

На робији, сутра дан после подне, кад је са својим друговима на ланцу присуствовао погубљењу једног осуђеника, паде му на ум несрећна мисао да се попне на једно дрво и да повиче:

— Живела анархија!

Један пешак из марине нанишани на њ и опали из пушке.

Симон, звани Двопек, бацао је у ваздух куће и озбиљно ранио доста својих суграђана: правда није налазила да је довољно зрео за смртну казну. А кад узвикује: „Живела анархија!“ убијају га! Ето вам логике људских ствари!

Мерије је, опет, ушао међу оне које су стрељали првога дана.

Клеман Дивал, анархиста палилац, и Пини, измакли су смрти. Г. Миманд, који је недавно походио Кајену, даје о тој двојци анархистичких поглавица врло занимљиве податке, које сматрам за потребно да изнесем, јер је њихна искреност нарочито занимљива, и баца можда нову светлост на извесне од тих бесомучника, тако опасних по друштво.

„Па, по моме мишљењу, вели путник говорећи о Дивалу, тај лопов, тај палилац, тај убијца је поштен! Да се разумемо: никако ми није циљ, кад износим ову тврдњу, да потпомогнем његову кандидацију за Монтионову¹⁾ награду, него просто да искажем мисао, да га сматрам за неспособна да краде и убија да би задовољно своју грамзивост. Он је само радио за друштво.

„Код Дивала има ведрине Небом озарена човека који страда за свету ствар; он је логичан кад се без гунђања и протеста подвргава оштрим уредбама на робији. Са свим искрено, не сматра себе за бешчасна под осуђеничким оделом и то доказује својим држањем и говором. Савест му говори да је добро радио; шта га се тиче остало.

Срам је у злочину а не у губилишту.

„Такво је његово гледиште које се, до извесне мере, даје примити. Доиста, зар не бисмо могли споменути доста фанатичара који уживају историјски глас, пошто вања, па су чак и за свеце признати, а којима је, ради истребљивања противника

њихових мисли у великом броју, требало још само средстава модерне хемије?

„Дуго сам испитивао и слушао Клемана Дивала, и у његовој ватреној и шупљој фразеологији, нашао сам као неко наследно понављање времена Јована Хуса. Његов шешир у облику диње никако није био прилика за његово дуго и мршаво лице, велики нос, узано чело, којима би боље стајала качкета. Родивши се 1850. године у сартском департману, тај је момак просто погрешно у датуму.“

Али г. Миманд нема тако добро мишљење о Пини-у.

„Под доброћудним, невиним лицем, лицем које би, по једном сељачком изразу „и Бога преварило“, скрива он у истини вараличку душу. Поглед му је увек немиран; али ако, по који пут, и наиђете на њ, наћи ћете у њему муње енергије и свепости које у лаж утерују његов удворички глас и смерно држање које притворно на се узима. Бира речи, трза се сваки час и извињава — позивајући се на своје мнимо незнање француског језика — што употребљава по који можда нечист израз.

„Благост Пинијева страшна је, и валао би бити врло мало навикнут на посматрање људи па да човек на мах не увиди да има пред собом један створ дубоко лицемера, неисцрпан у лукаштинама, готов на све дрскости и сверећ до сржи у костима.

„Ма да исповеда истинско поштовање према оној материнској управи која му даје стан, одело и храну, срдечно уважање према оним честитим чуварима који стално бде над њим, Пини је ипак — колико ли је судба чудновата! — позиван из затвора на одговор за бестушност и вређања. То га једи те доказује своју невиност: није умео да се изрази, то је све, а намере су му биле чисте. Исто је тако заблуда, за вечна времена заблуда за жаљење, осула коју сада издржава због покушаја бегства. Он, да бежи! којешта! Та уредбе забрањују бегство, зна он то врло добро. Она добра господу у суду преварила су се стицајем особитих и незгодних прилика; за цело, не срди се он на Њихове Екселенције, које су тако правичне!

„Само му је врло жао што види да немају поверења према њему. Ах! кад би познавали његово срце! Али, на жалост! не познају га, и добро види да га никад неће ни познати!“

Други анархистички злочин о коме хоћу да говорим са свим је друкчијег карактера; али, кад су дошли да ми јаве за њ, био сам исто тако далеко од помисли да је у ту ствар умешана анархија, као и кад сам сазнао да су нашли у каналу у Сен-Дени-у лешину *Малог Колачара*.

Око месеца августа 1893. године, извршена је замашна крађа у улици Шајо, код госпође Х... рентнијерке, где је покуљен знатан број хартија од вредности које гласе на доносиоца.

Из врло дуге истраге коју је водила полиција, изашло је као поуздано да је један од извршилаца покрађе био неки Пулен, дуго времена лаборант код једног апотекара, чија је радња била у истој

кући. Тај Пулен, који је тачно познавао све укућане, начинио се, у тој похари, вођом свога сукривца, некаква Марпо-а, о коме нисмо имали никаквих обавештења.

У осталом, и једног и другог беше нестало, и ми смо их у залуд тражили, кад ми око половине новембра пође за руком да сазнам, да је Пулен добивао многа писма из Ангулема и да су му та писма упућивана *poste restante* у пошту у улици Етјен-Доле, са почетним писменима П. О. Б. Буде организована мишоловка, а два агента остадоше стално у пошти 16. и 17. новембра.

Седамнаестог, два инспектора којима је била стављена у дужност, та служба били су један млади агенат, по имену Ф..., који је ступио у службу пре неколико недеља, и један честит момак, по имену Колсон, одани слуга у служби Безбедности, у којој је већ био, од пре четири године, вредан радник који је страшно заволео свој позив.

После подне, око три часа, Колсон и његов друг угледаше како уђе једно лице које приступи решетци код које се предају писма адресована *poste restante*.

— Имате ли, запита оно чиновника, писма са овим почетним писменима? и протури парче хартије, на коме је било написано: П. О. Б.

На један знак чиновников, Колсон појми да је то био један од два човека које је тражио.

— Пођимо за њим, рече своје другу. И кад лице изађе са својим писмима у руци, два агента пођоше у стопу за њим.

Обојици се оте исти узвик радости, кад опазише да је друго једно лице чекало преко пута од поште, на тротоару.

— Ударац се удваја! рече весело Колсон, обојица нам падају шака!

Агенти иђаху за том двојцом до улице Еупеторије, лево од цркве Нотр-Дам-де-ла-Кроа. Туна, Колсон јурну на онога што беше дошао по писма у пошту, док агенат Ф... хваташе онога другог за јаку.

Два разбојника одупреше се. Ф... мораде пустити онога кога беше шчепао, и који побегне што је брже могао; што се тиче Колсона, у тренутку кад је помислио да већ држи у рукама свога заробљеника, паде ударен ножем по сред прсију.

Још је имао снаге да узвикне:

— Држите га! држите га!

Агенат Ф... обазре се, па видећи да му друг лежи на земљи, крвав, врати се живо натраг и наже у гоњење за убицом, који је још држао у руци нож којим беше ударио.

Било је то махнито јурење.

Човек је бежао што је игда могао, па кад је пролазио поред цркве, агенат га угледа како баци свој нож кроз решетку од-ограде.

Најзад, два чувара мира препречише пут бегунцу, зграбише га, намакоше му лисице и одведоше најближој полицијској станици.

Несрећни Колсон, коме притекоше у помоћ пролазници и зауставише му марамом крв која је потоком лила из груди, стиже на ту станицу у исто време кад и његов убица.

(Наставиће се)

¹⁾ Барон од Монтиона, француски судија (1753—1820), члан франц. Академије, основао је награду за беститост и друге, које досуђује Академија. Напом. пр.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

«Павле Павловић, из Батрге, кажњен је пресудом општ. суда за иступну кривицу по закону о шумама чл. 111, 116 и 129. учињену у општинској шуми.

По чл. 145 закона о шумама, жалбе на пресуде општинских власти разматрају Првостепени судови и њихове одлуке обавезне су за општинске судове.

Осуђени Павле није изјавио жалбу Првостепеном суду, него средској власти.

Како је полицијска власт тражила акта, општински суд их је послао, заједно са пресудом, стојећи у уверењу, да ће средска власт одбацити жалбу као ненадлежној власти поднесену.

Међутим, средска власт не учини тако, него уђе у оцену пресуде и нашав да је незаконита повишти је.

Има ли законске вредности овакво решење средске власти, и је ли оно обавезно за општински суд?»

На ово питање одговарамо:

Све кривице из чл. 111 и 116 закона о шумама учињене у општинским, сеоским и приватним шумама, по чл. 129 истога закона, суде општински судови.

Против пресуде општинских судова има места жалби Првостепеним судовима, по чл. 145 поменутога закона.

Ово је наређење јасно и не трпи друкчије тумачење.

Према томе, средска власт није била надлежна да разматра пресуду општинског суда.

Кад је она ипак то урадила, онда је њена радња незаконита.

Општински суд је требао да скрене пажњу средске власти и замоли је, да своју одлуку повуче, иначе изазове сукоб власти, како би се то питање решило од надлежне власти.

II.

«Члан 136 закона о шумама, од 30 марта 1891 год., са изменама и допунама од 2. августа 1898 године гласи: «шумар, подшумар или чувар шума, који ухвати кривца на делу, одмах ће саставити протокол у коме ће констатовати: природу околности, време, место где је кривица учињена, величину штете по овоме закону и доказе ако их има; он ће протокол потписати, увести га у своју књигу и најдаље за 5 дана од када је састављен, предати га истражној власти.

Овакав је протокол потпун доказ за шумске кривице, ако иначе против истинитости таквог протокола, не би било основане сумње.»

Изменом и допуном закона о шумама, од 16. маја 1902 године измењен је овај члан и сада од речи гласи овако:

«Члан 136 мења се и гласи:

«шумар, подшумар или чувар шума, кад ухвати неког у горосечи или с дрвима на путу из државне шуме, дужан је о томе поднети писмени реферат општинском суду у року од 24 сата.

Кад општински суд прими реферат, дужан је у року од 24 сата изаћи на лице места, и у присуству шумара или чувара шума и окривљеног извршити увиђај који ће потписати шумар, кмет или председник и два присутника. Овај увиђај, суд општински дужан је спровести над-

лежној власти у року од 5 дана. Такав протокол пениће се као јавна исправа по кривичном поступку, и он је потпун доказ против учиниоца дела. Но окривљеном је допуштено да се брани свима законским средствима, прописаним у кривичном поступку.

Као што се из овога види, чл. 136 закона о шумама од 30. марта 1891 г. по коме је протокол шумара био потпун доказ против учиниоца, измењен је по изменама и допунама од 12. маја ове године, ако протокол није састављен на начин прописан овим изменама, нема вредности.

Ну, и ако закон овако гласи за све кривице, шумски су органи изнашли, да ова нова редакција чл. 136 важи само за горосечу, а не и за друге кривице, нарочито за попасу, па и после појаве новог члана 136, пишу протоколе по старој редакцији овога члана и оптужују људе.

Овакве двојке протоколе примају и полицијске власти и осуђују људе, уносећи у пресуде као разлог то, што садашњи члан 136 говори искључиво о горосечи, а не и о другим кривицама у шума, те по томе, веле, за ове остале кривице важи стара редакција чл. 136.

Чак је и један Првостепени суд заступао овакво гледиште.

Да ли је ово схватање правилно и да ли стара редакција члана 136 има још какве вредности?»

На ово питање одговарамо:

Стара редакција чл. 136 закона о шумама, измењена је из основа законом од 16. маја ове године, и према томе, од горњег дана она више не вреди за кривице, које су учињене после њенога укидања.

И ако нова редакција чл. 136, помиње само горосечу, ипак се протокол за све кривице па и за попасу мора правити на начин, прописан њоме, јер другог прописа о овоме нема у закону о шумама.

Кад, дакле, чл. 136 један говори о начину утврђавања кривичне одговорности, онда он вреди за све кривице, које предвиђа закон о шумама.

Друкчије поступање није законито.

III.

«Први избори председника, кметова, одборника и заменика општинских, извршени су у свима општинама по новом закону општинском.

Многи од ових избора председника, кметова итд. поништени су доцније као неправилни и сада се имају да изврше други избори, поводом којих настаје питање: да ли и за ове друге изборе важи наређење чл. 181 закона о општинама, по коме су дотадашњи општ. одбори изабрали из своје средине једног писменог одборника за председника а четири писмена лица из општине за чланове гласачког одбора, или ће гласачки одбор бити састављен у смислу чл. 84 т. 16 поменутога закона, имајући на уму да су се од првих избора па до сада изменили одношаји у појединим општинама. Тако, негде је разгрисана општина и многи од чланова одбора изабраних по члану 181, нису више у саставу општине, у којој има да се врши нов избор речито председника. Негде је одобрен избор председника а није кметова и т. д.

Како, дакле, треба поступати у овим случајевима?»

На ово питање одговарамо:

Ако једна општина стоји и данас онако, како је стајала приликом првих избора по новом

закону о општинама, па су у њој поништени избори: и председника и кметова и одборника, онда у њој мора бити онај стари гласачки одбор по чл. 181, ако случајно, није после избора био изабран од стране старог општинског одбора редован одбор у смислу т. 16 чл. 84 закона о општинама. Јер, ако је овај изабран, онда ће он и председавати, само што ће председник тога одбора бити изнађен у смислу чл. 37 закона о општинама.

Ако је једна општина разгруписана, па у њој сада нема ни старог општ. одбора у оном броју, који се по закону тражи, а имају да се врше избори и председника и кметова и одборника, онда онај број општ. одборника старих, колико их има, имају да изврше избор одбора у смислу чл. 181 закона о општинама.

Ако има општина, у којима је поништен само избор председника и кметова, а одборника не, онда одбор за ове изборе председника и кметова, може изабрати нов одбор у смислу чл. 48 а председника да заступа кмет, а ако ни једног кмета нема, онда одбор мора да се бира у смислу чл. 181.

IV.

«Једна варошка општина из ослобођених наших крајева, у намери да што јевтиније прође са регулацијом вароши, није давала никоме да подигне грађевине на ономе делу имања, које би се, по регулационом плану имало експроприсати.

Павле Јовановић, из Н. један од оних, чије би се имање секло по регулационој линији, тражи од општине дозволу, да подигне пекарницу.

Општина му не да регулациону линију, изговарајући се, да му ову не може дати, јер није постављена оса, те да би се са сигурношћу дала тачно линија, а друго и зато, што није довршен нивелациони план вароши, па би, вели, на случај знатног спуштања од садашње површине, изложила општина плаћању накнаде штете.

О овоме не ће да му да писмену одлуку.

Овако општина, међутим ово је само изговор, а прави узрок лежи у томе, што се улица помиче 3 метра напред, те би она морала прво да откупи кош, који је одмах од сокачета, које Павла дели од нове улице по регулационом плану, и који има да се уступи Павлу за земљиште, које му се по зади куће одузима, а општина нема пара да плати кош по процени вештака.

На тражење Павлово, да пекарницу подигне на линији, како сада постоји, општина опет не даје дозволу.

Шта може да ради овај човек, који трпи штету у томе што не може да подигне пекарницу на своје имању по садашњој линији, нити општина хоће да му створи могућност да подигне према новој регулацији.

Није ли ово ограничавање права својине и ко ће да му накнади штету?»

На ово питање одговарамо:

Наши закони знају само за два случаја, кад се право сопствености може ограничити, не узимајући ову у рачун случај из § 471 грађ. суд. поступка.

Један је право службености из § 331 грађ. законика, а други је случај експроприације, када појединац трпи то, што ће му се имање узети уз одговарајућу накнаду. Никакав други случај закони не знају, у коме би се могло

стати на пут овоме или ономе, да подиже грађевину, па наравно, није се тако могло радити ни према Павлу.

И, ако у истини стоји, да је он био припремио материјал, па чак погодио и мајсторе, а општина га омела у раду, те му материјал лежао четири године и он остао без пекарнице, онда он има права на накнаду штете од општине, ако, наравно, утврди све што је потребно за спорове овога рада, јер је општина била дужна: или да одмах експроприше имање, или да дозволи човеку подизање пекарнице по досадашњој линији, ако му она није могла откупити кош, који је пред његовим имањем и изводи на нову линију.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Леон Мошић, мењач, из Београда, на прераван начин узео је од г. Бенциона Були трг. овад. 7000 динара, да му за тај новац донесе аустро-угарске форинте, и са овим новцем одмах је побегао. Он је висок, има 38 година, смеђ, рошав у лицу, нос приметно велики, кукаст и шицаст. Моле се све полицијске власти, да Леона живо потраже, и нађеног спроведу Упр. гр. Београда Бр. 36.740. (При закључку листа извештени смо да је ухваћен Ур.)

Редан — Средоје — Митровић, скитачки Циганин, из Годовика, ср. пожењког, решењем суда чачанског од 24. новембра ове год. Бр. 31.168, стављен је под суд и притвор, за дело тешке повреде, коју је нанео Јанку Главоњи, из Горачића. Њему је 22 године. Моле се све полицијске власти, да Редана живо потраже и нађеног спроведу првостепеном суду чачанском с позивом на Бр. 31.168. или Управи града Београда Бр. 36.846.

Тешимир Мишић, из Крагујевца који је служио код Боже Андрејевића, обављача из Крагујевца, 7. ов. м-ца око 4 часа по подне, украо је своје газди из цена 90 динара у банкама. Крађу је извршио у соби где је Божа спавао. Тешимиру је 17 год., косе је смеђе, очију смеђих. На ногама је имао опанке са белим кајишима, на себи велики зимски капут. Говори танким детињим гласом, носав је без бркова и браде. Моле се све полицијске власти, да Тешимира брзо потраже, и нађеног спроведу начел. окр. крагујевачког, с позивом на Бр. 19.761. (УВр. 36.728).

Непознати крађивац, ноћу између 7. и 8. децембра, извршио је на опасан начин крађу г. Драгутину Франасовићу, ђенералу, у улици Милоша Великог Бр. 9. Крађивац је однео: један позлаћени и један посребрени ширинг, који носе ађутанти Његовог Величанства Краља, 6 пари чарапа зимских јегерових, и двоје гаће и кошуље. Све ово вреди 35 дин. Моле се све полицијске власти, да крађивца живо потраже, и у случају проналаска спроведу их Управи гр. Београда с позивом на Бр. 36.888.

Непознати крађивац, 3. ов. м. извршио је на опасан начин крађу г-ђи Даринки Чортановићки, удови, из Београда са станом у Св. Савској ул. Бр. 7, и из ормана покупио јој је и однео ове ствари: пет прслука, пет пари панталона (по 1 прслук и панталоне црнкасте, 1 прслук и панталоне браон, и жућкасте, остале затворене боје,) 1 пар мушког одела, карираног, 1 грао капут зимски са драп карираном поставом, 1 браун зимски капут чунав са браон сомотском крагном и карираном драп поставом, два иберцига црна са црном поставом — све у вредности 250 динара. Браон зимски капут, нов је и прављен је код Марка Петронијевића, олд. кројача чију марку носи. Иберцигери носи Најманову марку. Моле се све полицијске власти, да живо потраже крађивца и покрађу, и у случају проналаска спроведу их Управи града Београда с позивом на Бр. 36.041.

Непознати зликовци, ноћу између 18. и 19. пр. м-ца, провалили су вајат Јовану Чупићу, земљоделцу из Липољаста, и из истог однели су следеће ствари: 2 женске хаљине, 1 мушку кошуљу, 2 женске нове кошуље, 3 трубе платна тканог, од по 30 аршина, двоје мушке чарапе, двоје навлаке, 5 женских прегача, 10 канура вунице, 6 клупчета вуненог плетива, 4 кануре црног сатин фула, 2 мосура пређе, 4 велика пешкира, 12 малих пешкира, 10 дечијих кошуља 1 врано чоњано либаде, 1 вежено чоњано либаде са белом срмом. Моле се све полицијске власти, да допове и покрађу живо потраже, и нађене спроведу начел. ср. маџванског с позивом на Бр. 22.579. (УВр. 36.310.)

Непознати допов, ноћу између 28. и 29. пр. м-ца, ускочио је преко ограде у авлију Петра Станојевића надничара олд. „Авалска“ улица Бр. 7, и из отворене шупе украо ове ствари: 6 комада мушких кошуља од шифона, 4 поткошуље јегерове, троје мушке гаће, две женске кошуље, једне половне панталоне штофане, кариране браон боје. Све у вредности 40 динара. Моле се све полицијске власти, да крађивца и покрађу живо потраже и нађене спроведу Управи гр. Београда Бр. 36.526.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Ноћу између 2. и 4. марта ове године побегао је из пожарев. казненог завода Драгољуб Милојевић, звани „Јагодинче“, проваливши зид апсане са још тројицом копкара. Од то доба па све до пре 15 дана он се је вешто крио, виђајући се само по вашарима. Чим је побегао из затвора он је променио име и назвао се Перица — Пера Петковић, те се је тако срећно провлачио, обмањујући и полицијске власти, те је требало још мало времена, па да се о „Јагодинчету“ изгуби траг, чак га је под тим именом сликало и ваљевско окр. начелство, приликом Илинског вашара у Ваљеву августа месеца ове године и слике му изнело у 30. и 31. броју „Полиц. Гласника“ под горњим лажним именом.

Међутим почетком овог месеца, њега ухвати начелник ср. јасеничког у Аранђеловцу и по што се и њему издавао за лажног „Перицу“, он је телеграфски питао све полиц. власти, да

„Перица“ није учинио како казимо дело. На ово је од Управе Београда која је уочила да је он чак и сликан под именом „Перица“ стигао по „Перицу“ врло непријатан одговор, да тај Перица није нико други до Драгољуб Милојевић „Јагодинче“, тражећи, да јој се он спроведе.

Тако је и ова тица са лажним перјем благодарећи изнесеним сликама у ранијим бројевима нашега листа, уловљена и спроведена заводу, да издржи четворогодишњу осуду.

Овај случај нека послужи за науку полицијским органима, а ми износимо Драгољубову најновију фотографију по којој се лакше од сада може познати.

Никола Кандић, по занимању столар, рођени брат Мијаила Кандића, порезника и саучесник овога у проневери од преко 70000 динара државног новца, који је са новцима побегао у Бугарску, ухваћен је тамо у вароши Бургасу, куда је јамачно приспео да се укрца

у коју морску лађу па да умакне у свет. Ову његову слику нашао је један полицијски чиновник и послао нам је преко Министарства унутр. дела, но ми ћемо Николу кад буде доведен у Србију, поново сликати и заједно са Мијаилом уз опширнији опис и начину бегања изнети у нашем листу.

Садржај: I. Службени део. — II. Стручни и научни део: 1) Морфиноманија са медицинско-судског гледишта; 2) Проститутке и крађивце; 3) Напредак преступности и узроци тога; 4) Како се стално може стати на пут професионалним преступима; 5) „Ништи духом.“ — III. Поучно забавни део: 1) Анархисте као убице. — IV. Поуке и обавештења. — V. Службене објаве: 1) Потере; 2) Из полицијског албума.